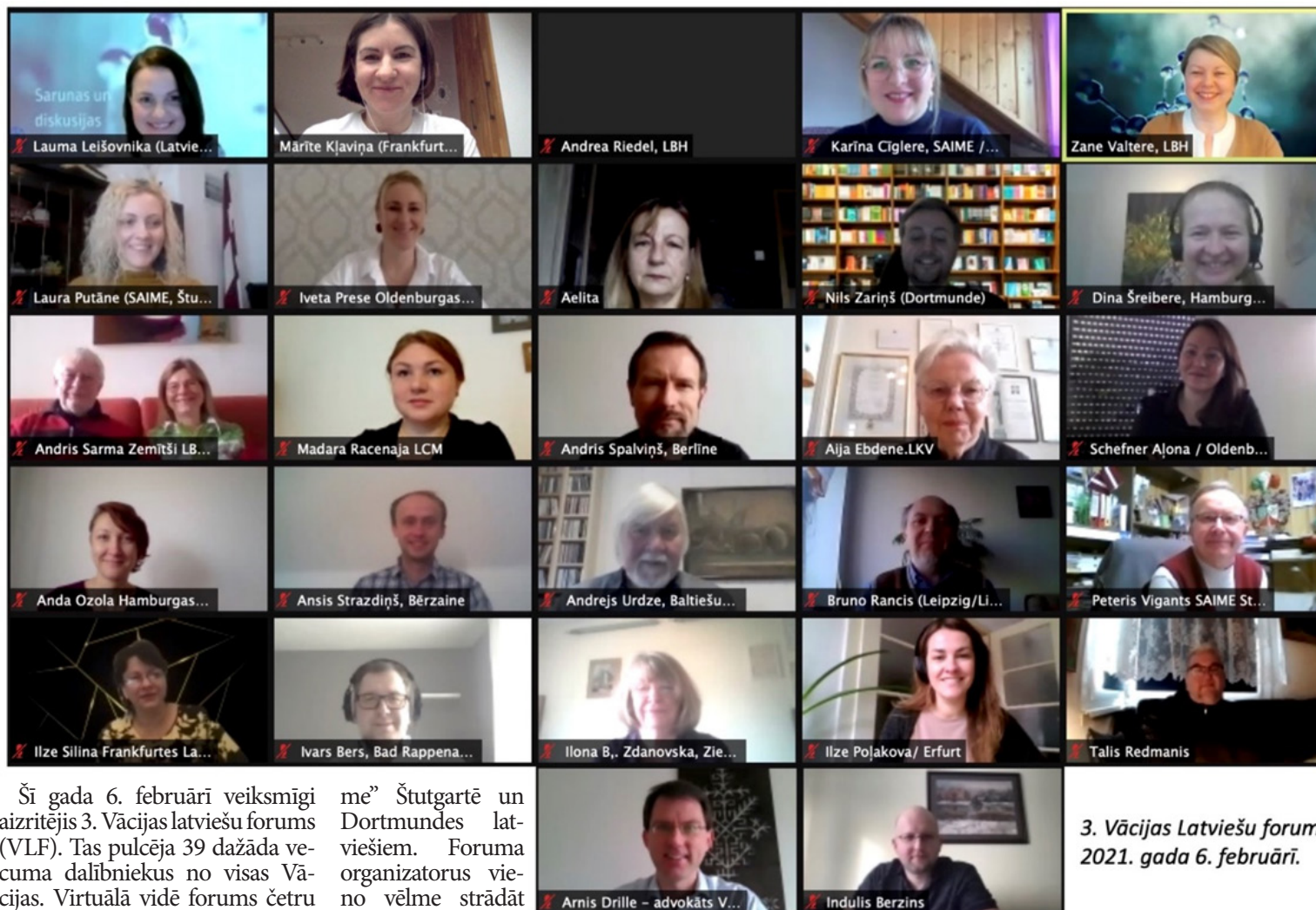


DINA ŠREIBERE

Aizritējis 3. Vācijas latviešu forums

3. Vācijas Latviešu forums
2021. gada 6. februārī.

Šī gada 6. februārī veiksmīgi aizritējis 3. Vācijas latviešu forums (VLF). Tas pulcēja 39 dažāda vecuma dalībniekus no visas Vācijas. Virtuālā vidē forums četru stundu garumā piedāvāja gan ieskatu latviešiem un latviešu organizācijām svarīgās temās, gan sniedza iespēju iepazīties, tikloties un kopīgi kalt nākotnes plānus. Šī tikšanās reize ieskandināja nu jau otro VLF pastāvēšanas gadu un ir pierādījums tam, ka tas nākotnē turpinās augt un attīstīties.

Foruma pastāvēšanu un norisi nodrošināja pašreizējais un brīvrātīgs organizatoru darbs, šī, tāpat kā divu iepriekšējo forumu vadības komandā bija pārstāvi no Latviešu biedrības Hamburgā, Frankfortes Latviešu biedrības, Latviešu Centra Minsterē, Latviešu kultūras biedrības "Sai-

me" Štutgartē un Dortmundes latviešiem. Foruma organizatorus vienotē vērme strādāt kopā, atbalstīt citam citu un izveidot aktīvu sadarbības vidi visiem Vācijā dzīvojošajiem latviešiem neatkarīgi no vecuma, nodarbošanās vai piederības oficiālām biedrībām. Organizatoru komandu, tāpat kā visus VLF dalībniekus, raksturo gatavība būt atvērtiem jaunām idejām, kā arī spēja pielāgoties apkārt notiekošajām sabiedrības, ekonomikas un politikajām izmaiņām. Tai pašā laikā Vācijas latvieši ne tikai aktīvi kopj un glabā saikni ar Latviju, latvisko identitāti un kultūru, bet arī atrod jaunus ceļus, kā populārizēt Latvijas tēlu Eiropā un veicināt eko-

nomisko sadarbību starp Latviju un Vāciju. To pierādīja arī 3. Vācijas latviešu forumā izvēlētās temas – to vidū ne tikai ar Covid-19 saistītās aktualitātes biedrību darbā Vācijā, bet arī iespēja latviešu bērniem virtuālā vidē apgūt latviešu valodu. Tika sniegts arī ieskats aktualitātēs, kas saistītas ar oficiālo Latvijas tēla izveidi un Dziesmu un deju svētku kustībām pasaules latviešiem. Arī pārstāvi no Eiropas latviešu jauniesu biedrības – *Eiropas Jaunieši* stāstīja par aktualitātēm savā darbā.

Forums noslēdzies ar pārliecību, ka izraudzītais ceļš ir īstais, lai

veicinātu sadarbību starp latviešiem dažādās Vācijas pilsētās un stiprinātu viņu saikni ar Latviju. Ir radušās jaunas idejas, ko īstenot jau tuvākajā nākotnē.

Nākamā foruma tikšanās plānota šā gada septembrī. Organizātoru aicina ikvienu, kam ir interese, piedalīties foruma darbībā un iesaistīties arī tā rīkošanā. Kā saka Zane Valtere, viena no šī foruma vadītājiem un Latviešu biedrības Hamburgā valdes priekšsēde: "Vācijas latviešu forums ir gluži kā Rīga, kas nekad nav gata! Tā būvēšanā un izveidē var iesaistīties ikviens!"

Trimdas archīvu mājupceļš

PBLA aicina latviešu organizācijas un tautiešus pasaulē iesaistīties mūsu archīvu apzināšanā

Jau gadiem ilgi mūsu centrālās organizācijas, kā arī latviešu draudzības un apvienības visā pasaulē ir domājušas, kā saglabāt trimdas archīvus – svarīgu Latvijas valsts vēstures sastāvdaļu. Tagad, pandēmijas apstākļos, kad nevaram pulcēties, dziedāt, dejot un svinēt klātienē, ir īstais laiks šo projektu īstenot!

Projekta pirmās daļas ietvaros PBLA veic vispārīgu organizāciju un individu aptauju, lai apkopotu informāciju par to, kur tiek glabāti latviešu diasporas archīvu

materiāli, kādi materiāli ir pieejami un kādu laiku posmu tie aptver. Projekta mērķis ir veidot digitālu karti, kurā skatāma vispārēja informācija par archīvu materiālu apjomu diasporā, un ierobežotas pieejamības datu bāzi pētniecībai un turpmākam darbam. Projekta otrajā daļā paredzēti semināri ikvienam interesentam par to, kā veikt notikumu dokumentēšanu, archīvu materiālu saglabāšanu un apstrādi.

Aptaujas rezultātā iegūtie dati publiski būs pieejami tikai apko-

potā veidā; respondentu kontaktinformācija tiks izmantota saīnītai sakarā ar plānotajiem semināriem. Projekts tiek īstenots sadarbībā ar Kultūras ministriju valsts budžeta apakšprogrammas "Diasporas pasākumu īstenošana" ietvaros.

Lūdzu, esiet atsaucīgi un piedalieties aptaujā! Ir pieejama aptauja latviešu valodā organizācijām un atsevišķa aptauja privātpersonām ar iespēju izvēlēties to aizpildīt latviešu vai angļu valodā. Saites uz aptaujām elektroniskā formātā meklējiet PBLA mājas-

lapā www.pbla.lv sadaļā "Jaunami".

PBLA darbojas, lai nepieļautu, ka trimdas organizāciju darbības dokumentācija, mūsu izcilo tautas darbinieku personiskās piezīmes, vēstules, grāmatas un citas vērtības iet zudumā. Šis projekts ir lieliska un vienreizēja mūsu iespēja dokumentēt trimdas vēsturi, tādēļ aizpildiet aptauju paši un aiciniet to darīt arī jūsu līdzcilvēkus!

Jautājumu gadījumā rakstiet PBLA pārstāvēniecībai uz e-pas-tiem: raits.eglitis@pbla.lv un lora.egle@pbla.lv.

Kā top Jāņa Kalniņa operas "Hamlets" iestudējums?

2. lpp.

J. Lorenca pārdomas par lielo sportu un dzīvi Latvijā

5. lpp.

Baltkrievija. 21. gadsimts. Patiesi stāsti

7. lpp.

Dainis Mjartāns par Minsteres ģimnazijas gadiem

8. – 9. lpp.

Kā turēt sevi sportiskā formā

11. lpp.





SANDRA MILEVSKA

(Turpinājums no nr. 5)

LNOB dramaturgs Mikus Čeže iepriekš sagatavotajā filmā sniedza sīku vēsturisku pārskatu ar prasmīgi iespraustiem istiem amizantiem starpgadījumiem, par 1936. un 1943. gada *Hamleta* iestudējumiem. Viņš uzsvēra J. Kalniņa attieksmi gan pret Šekspīra tekstu, gan pret "Hamletu savitrojušo" Michaila Čehova režiju. Taču pats J. Kalniņš arī svitroja, kādreiz pat vairāk. Par kapraču ainu Čeže dalījās ar anekdoti no kādas Rīgas izrādes: paši kaprači, bedrē kapu "rokot", nav varējuši sadzirdēt mūziku un sākuši dziedāt savā tempā un melnā, kas nesagāja ar orķestri. Diriģents burtiski nolīcis zizli, publika smējusies, bet kapračiem "pusmēneša alga bijusi vējā". Kalniņš sācis komponēt darbu 1934. gadā Rīgā, pabeidzis 1935. gadā Zolburgā, to veltot savam tēvam komponistam Alfrēdam Kalniņam.

Vācu laika 19 izrādēm scēnografija esot ieturēta melnā/sarkanā/zeltā, "mūzika bijusi intīmi drāmatiska, taču scenārijs pārāk liels, dziedātājus nomācošs." Jaunā, 2022. gada iestudējuma scenogrāfs Andris Eglītis, nofilmēts demonstrējot savus maketus un modeļus, gan neizrādīja interesi par karaliskām krāsām; viss ieturēts ledus baltos toņos, uz skatuves paredzētas augstas šķautņainas formas, it kā viņi vai leduskalni. Laikam ejot, ledus kūst, un scēnografijā iezogas maigākas formas un toņi.

Skatuves noformējums, protams, saskaņots ar režisores Kristīnas Vuss (*Wuss*) izrādes traktējumu. Vācijas latviete ar tekošu valodu un dubultpavalstniecību. Vuss izstudējusi klavierpēli un režiju; viņas iespaidīgajā režisores CV parādās galvenokārt 30 operas izrādes, ne tikai Berlīnē un Mīnchenē, bet arī Hongkongā, Maskavā, Seulā, Parīzē un Rīgā. Iepriekš sagatavotā filmā Vuss skaidroja savu Kalniņa *Hamleta* redzējumu ainu pa ainai, iekļaujot gan specifiski šeks-pīrisko Hamletu, gan vispārējo eiropisko kultūrlāni, gan specifiski latviskus elementus. Ārkārtīgi blīvs kultūras un vēstures atsauču mistrojums teātros jau labu laiku ir modē (nāk prātā Toma Stoparda lugas); tas apmierina caurmēra skatītāju, vienlaicīgi izaicinot zināšanu augstieņu gardēžus. Ne katrs to var, bet Kristīna Vuss gan. Atcerēsimies šo vārdu – viņa ir izcila, un viņa ir mūsu!

Vuss sniedza savas režijas kop-savilkumu ar Andra Eglīša scēnografiju, ainu pa ainai: pirmā aina, "laika tunelis" kurā šeks-pīriskā laika jēdziena apspēlēšana saplūst ar Latvijas notikumiem, 1936. gadā tapušo Brīvības pieminekli, sirdsapziņas personāžiem darbojoties. Balts kalna ledājs otrajā ainā, atslēgais vārds "gaisma". Trešajā ainā Polonijs, izcili priekšmetu kolekcionārs. "Ceturta aina": būt vai nebūt... Piektās ainas balle arī atrodas laika tunelī, kurā sāk

parādīties pavasara krāsas. *Minox* fotoaparāts, Vilis Lapenieks filmē "Zvejnieka dēlu". Sestās ainas Doma ledus ērģeles saskan ar sasalušiem Staburaga ledus stabiem. Septītajā ainā karalīne Ģertrūde cenšas noturēt jaunību un iekārojamību, vienlaicīgi rokās paturot varu. Fonā Eduarda Kalniņa jūras gleznas. Ofēlija astotajā ainā, atlidojusi no Parīzes, brauc uz Vecpilsētas pusi. Devītā aina: pieminekļa akmens fragments, kur tavi joki, Jorik? Visi galminieki, arī Ham-



Annija Dziesma Tetera



Baiba Bičole – skaistajā jaunībā svešajā zemē

lets, desmitajā ainā ir klāt, laika tunelis atveras. Epilogs: Vuss atzīstas, ka tikko pirmo reizi sastapusi Marisa Vētras grāmatu "Mans Baltais nams"; tā palīdzējusi Hamletam iet pa ledu pēdējā ainā.

Savulaik *Opernwelt* nominētā, vairāk par 100 operu un teātru iestudējumu kostīmu māksliniece šai izrādei ir Kristīne Pasternaka. Viņa Vuss ieskicētās izrādes ieceri, izskatu un struktūru piepilda ar krāsām, faktūrām, stilu. Izrādes vispārējais kolorīts ir balts, bet, atkusnim nākot, parādās "narcišu dzeltenais, zāles zaļais, debesu zilais." Kostīmi ir stilizēti-vēsturiski, izņemot Hamletam, kas valkā mūsdienu 1930. gadu uzvalku ar polsterētiem pleciem. Abas 1935. gada ainas (teātris, kaprači) piesaista tā lai-

ka Latvijas izrādes ar Madernieka rakstiem uz audumiem. Ģertrūde nēsā kažokādu, arī korietiem ir vēsturisku siluetu kažoki. Skicēs parādās dažādas faktūras, īpaši baltajos tērpos. Iespaidīgi!

Visu kopā ņemot, seminārs par Jāņa Kalniņa operas "Hamlets" vēsturi un jaunajām iecerēm atstāj vienkārši satricinātu iespaidu. Ne velti no LNOB puses Ivars Slokenbergs noslēdza šo izcili vērtīgo virtuālo satikšanos ar vienu vienkāršu jauntāju: "Kurš negribētu būt "Hamleta" pirmizrādē 13. janvārī Rīgā?"

MŪZIKA UN DZEJA

Nedēļas nogales amokskrējieni turpinājās, jo jau pēc pāris stundu pārtraukuma Ņujorkas

Pazudusi zoom nogale

latviešu organizāciju padome priekšsēdes Anitas Bataragas un Daces Aperānes personās piedāvāja ilgi pastāvošo Kultūras dienu šī gada virtuālo variantu: "Mūzikas un dzejas krāsas". Zoom platformu no savām mājām nodrošināja visu tehnisko lietu meistars Priedaines Jānis, t.i., Jānis Grigalīnovičs Leja, kas ar savu klātbūtni, pat šajos pandēmijas apstākļos, liecināja par Priedaines izcilo dzīvotspēju.

Anita Bataraga atskatā ievadīja vakara programmu ar Ņujorkas Kultūras dienu vēsturi, atsaucoties uz vairāk nekā 50 gadu literatūras, mākslas, teātra, un mūzikas priekšnesumiem. Šo rindu rakstītāja ar smaidu apstrīd šo teikumu, jo, Anitai iesākot vēstures pārskatu ar 1950. gadiem, var taču jau lepoties ar 70 gadu vēsturi! Katrā ziņā piecdesmitie un vēl sešdesmitie gadi izcēlās ar tagad jau sen zaudētu iespēju rīkot pasākumus pašā Manhatanā, kur telpu īres vairs nevienam nav pa kabatai, bet toreiz perfekti noderēja tikko iebraukušajiem latviešiem bez jebkādas rocības. Astoņdesmito gadu rīkotāji pārslēdzās uz Dāvgavas Vanagu namu Bronksā, bet kopš 1990. gadiem Kultūras dienas notiek Jonkeru draudzes telpās, tas ir līdz šim, 2021., pandēmijas gadam.

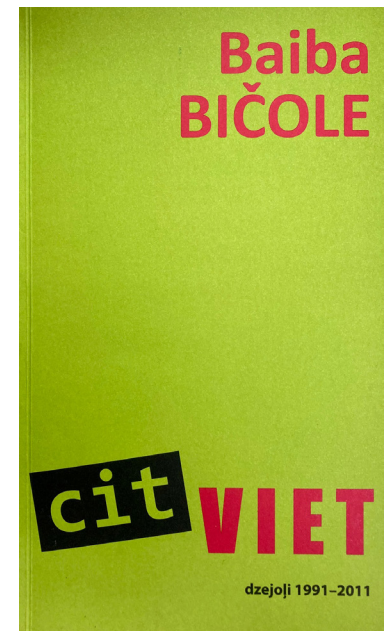
Programmas sastādītāja Dace Aperāne iepazīstināja ar Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas absolventu pianistu Rūdolfu Ozoliņu, kurš kopš 2001. gada dzīvo ASV. Ozoliņš ir mācībspēks Indianas universitātē *South Bend*, pats dzīvo Detroitā, kur no savas mājas studijas, improvizējot ar paštaisītu ierakstu, skaisti nospēlēja Jāzepa Vītola Sv. Pēterburgā komponētās, visu iemīļotās tautasdziesmas "Ej, saulīte, drīz pie Dieva" variācijas. Tieši šis darbs izvēlēts, lai latviešu sērdienītes lūgšana sasauktos pāri gadsimtiem ar šodienas smagas neatvairāmas slimības skartajiem. Pricēja iemīļotā sērā meldīja, pricēja smalkais, izjustais sniegums. Paldies māksliniekam!

Pārlecot telpai, nonākam Vašingtonas piepilsētā, kur mīt Rita Laima, jaunībā aktīva Ņujorkas kultūras dienu dalībniece, kas Baltimoras Dziesmu svētku literārajā rītā, daudziem negaidīti, kā ar sprādziena pēkšņumu atklāja sevi plašākai publikai par izcili dzejnieci. Ābols nekrit tālu no ābeles, bet šoreiz stāsts ir par pašu ābeli, Baibu Bičoli, kurai šī gada maijā aprit liela, apaļa jubileja.

Rita Laima iepazīstināja ar mātes-dzejnieces īsu biogrāfiju, katram posmam parādot foto vai cita veida ilustrāciju. Augot Pārdaugavā, ģimenē ar divām māsām Gundegu un Lailu, Baiba baudīja gaŗas vasaras Lietuvas pierobežā Sēlijā. Trīspadsmit gadu vecumā pienāca liktenīgais 1944. gads ar bēgļu gaitām. Vācijā nometnes, izceļošana uz ASV, dzīve Ņudžersijā, Ņujorkas piepilsētā. Ģimenē mantotā literārā un mākslinieciskā

tieksme jau izpaudās dzejošanā un, iesaistoties latviešu Elles ķēķa sabiedrībā. Laulībā ar Ilmāru Rumpēteru dzimst trīs bērni, taču mājas solis nespēj novirzīt Baibu no dzejošanas. Rezultāts: publicētas sešas dzejas grāmatas, no tām divas izdotas Latvijā, tai skaitā 1991. – 2011. gadu darbu krājums.

Dzejnieces, skolotājas un kādreizējās *Laiks* redaktore Baibas Bičoles nolasītās dzejas atlasītas no krājuma "Citviet" (Mansards, 2011). Daļa darbu angļiski tulkojusi Bitīte Vinklere ar ieceri angļu valodas krājumu izdot; tulkojumi deva Ritai Laimai iespēju vairākus dzejoļus nolasīt gan latviski, gan angļiski ("Senmāte", "Dream Diary", "Ārpus laika"). No krājuma "Citviet" nolasītie dzejoļi liecina par zināmu vadmotīvu: rūkošās latviešu tautas un valodas situācija un nākotne. Nosaukumi pasaka daudz: "Trimdas 50. gadā"; "Latviešu valoda"; "Gaismas svētki"; "Liecīnieks".



Baibas grāmata "Citviet" (Rīga, 2011)

Taču Ņujorkas kultūras dienas noslēdzās nevis ar cienījamu un gaŗu dzīves pieredzi, bet ar tiešo pretstatu: jaunu seju, jaunu balsi, jaunu dziedājumu. Annija Dziesma Tetera, losandželosiete, Manhatanas Mūzikas skolas operdziedāšanas pirmā kursa studente, var lepoties tikai ar nelielu pieredzi: soliste Andreja Jansona vadītajā 2018. gada Dziesmu svētku simtgades izrādē "Lolitas brīnumputns". Zoom nogales klausītājus Annija, koncertmeistare *Kim Harris* pavadījuma, iepriecināja ar spraigu un svaigu nelielu klasisku skaņdarbu izlasi: Ārona Koplenda lirisko "Pastorāli", *Giulio Caccini* "Amarilli mia bella" un Arvīda Žilinska "Audējas dziesmu". Savā pirmajā sasaistē ar Ņujorkas latviešu saimi Annija izteica zoom klausītājiem prieku būt kopā. Mums arī bija prieks! Kultūras dienu ierakstu var noskatīties: www.nylatvians.org

Pazudusi zoom nogale – pie datora neskaitāmas stundas kultūras! Paldies visiem!

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Unikāla vēstures liecība atklāj Viktora Arāja tiesas prāvas norisi

Apgāds "Latvijas Mediji" laidis klajā latviešu žurnālista Kārļa Šamera veikto Viktora Arāja prāvas pierakstu Hamburgas zemes tiesā 1977. – 1979. gadā. Vēsturnieka Ulda Neiburga vērtējumā "ši grāmata, papildināta ar zinātniskiem komentāriem, ir unikāla vēstures liecība, kas dokumentē prāvas norisi un tiesas sežu starplaikus pārrunāto divarpus gadu garumā.



Viktors Bernhards Arājs bija latviešu kolaboracionists, viens no galvenajiem holokausta īstenotājiem nacionālsociālistiskās Vācijas okupētajā Latvijā. Arāja prāvas pieraksts var palīdzēt labāk izprast gan nacistiskā režīma īstenoto noziegumu būtību, gan mudināt vēl niansētāk izvērtēt holokausta īstenotāju (pavēļu devēju un izpildītāju) rīcību un atbildību. Virkne prāvas gaitā skarto norišu (latviešu un ebreju attiecības, vācu un latviešu loma ebreju iznīcināšanā, Arāja komandas dalībnieku ieskaitīšana leģionā un iekļaušanās pēcķaŗa trimdā, holokausta sabiedrības

kopīgajā atmiņā u.c.) aktualizēšana mūsdienās var veicināt turpmākas diskusijas vēstures pētniecībā un publiskajā telpā, tā sekmējot līdzsvarotāku izpratni Latvijas Otrā pasaules kara vēsturē." (Pēc portāla *la.lv*)

Kā paredzēts stiprināt valsts starptautisko atpazīstamību?

Latvijas tēls starptautiskā skatījumā pašlaik ir tieši tik izteiksmīgs, lai varētu teikt, ka valsts atrodas nulles punktā, ir pārliecināti jaunā valsts tēla veidotāji no Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA). Šādu sākumu no baltas lapas valsts jaunā tēla veidotāji uzskata par labāko starta punktu, bet pašu tēla veidošanu sola sākt ar valsts izaicinājumu definēšanu un izpratni par to, kādu mēs vēlamies redzēt Latviju pēc 10 vai 50 gadiem. Iecerētais pasākumu kopums – ceļš pie istā Latvijas tēla – ir nodēvēts par konceptu "Misija – Latvija". Šogad aktivitātēm valsts tēla veidošanas laukā jāatvēr vairāk par miljonu eiro. Kopumā – trīs gados – jaunā Latvijas valsts tēla ieviešanai apsolīti vairāk nekā četri miljoni eiro.

Pieaudzis latviešu valodas pratēju un lietotāju īpatsvars

Latvijas mazākumtautību pārstāvju vidū. Aizvadīto piecu gadu laikā ir pieaudzis latviešu valodas pratēju un lietotāju īpatsvars Latvijas mazākumtautību pārstāvju vidū, un vizitētiķ tas redzams jaunākajās vecuma grupās, akcentēts "Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2021. līdz 2027. gadam". Kā rakstījis Kultūras ministrijas (KM) plānošanas dokumentā, šādi apstākļi paver iespējas stiprināt latviešu valodas lomu starptautiskajā komunikācijā, jo paaudžu nomainīšanās rezultātā latviešu valo-

das kā saziņas valodas potenciāls latviešu un Latvijas mazākumtautību vidū palielinās.

Pamatnostādnes akcentēts, ka latviešu valoda ir mūsu kultūras mantojums, kas nākamajām paaudzēm nodod mutvārdu tradīcijas, tā ir nācijas veidošanās un vienošanās simbols, pamats, lai stiprinātu piederības sajūtu Latvijai. Tā ir arī svarīgs priekšnoteikums, lai iekļautos Latvijas informācijas telpā. "Latviešu valodas tēla sniedz pāri Latvijas robežām, un tās attīstībā un saglabāšanā nozīmīga loma ir ne tikai tai sabiedrības daļai, kas dzīvo Latvijā, bet arī tiem Latvijas valstspiederīgajiem, kas dzīvo citās pasaules valstīs," sacījis dokumentā.

Mākslinieks Aleksejs Naumovs nominēts

prestīžajai Hansa Kristiana Andersena balvai, aģentūru LETA informēja Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes Mākslas un tehnoloģiju nodaļas vadītāja Austra Avotiņa.



Viņa pavēstīja, ka Latvijas bērnu un jaunatnes literatūras padomei (LBJLP) kā Starptautiskās Bērnu un jaunatnes literatūras padomes Latvijas nodaļai ir tiesības izvirzīt savas valsts labākos māksliniekus un rakstniekus nozīmīgajai Hansa Kristiana Andersena balvai bērnu literatūrā. Avotiņa atzīmēja, ka parasti LBJLP pretendenti izraugās no Starptautiskās Jāņa Baltvilka balvas laureātu vidus. Naumovs to iegū-

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

NORVĒGIJA. Atzīmējot Latvijas *de iure* atzīšanas un Latvijas – Norvēģijas diplomātisko attiecību simtgadi, 5. februārī notika Latvijas un Norvēģijas vēstnieku saruna par diplomātisko attiecību veidošanos starpkaru periodā, kā arī mūsdienas aktuālitātēm un izaicinājumiem. Divu vēstnieku saruna ir kļuvusi par ikgadēju pasākumu, ko organizē Norvēģijas – Latvijas kultūras biedrība. Šogad saruna notika video formātā.

SPĀNIJA. Vēstnieks Māris Klišāns tikās ar Spānijas parlamenta Deputātu kongresa (*El Congreso de los Diputados de las Cortes Generales*) prezidenti Meritčelu Batetu, lai pārrunātu abu valstu parlamentu sadarbības veicināšanu. Sarunā abas puses uzsvēra parlamentārā dialoga nozīmi Latvijas un Spānijas sadarbībā, īpaši, lai veicinātu lielāku izpratni par abās valstīs notiekošajiem politiskajiem, sociālajiem un ekonomiskajiem procesiem

UZBEKISTĀNA. 3. februārī Latvijas Saeimas un Uzbekistānas Parlamenta sadraudzības grupu deputāti satikās pie virtuālā apaļā galda. Pasākumu vadīja Saeimas Latvijas – Uzbekistānas parlamentārās sadarbības grupas vadītājs Romāns Naudiņš un Uzbekistānas parlamenta Likumdošanas palātas vicespikers un Starptautiskās sadarbības Komitejas priekšsēdis Ulugbeks Inojatovs.

va 2011.gadā, kad izdots bija trīs grāmatas ar viņa ilustrācijām.

Iekļūst animācijas "Oskaru sarakstā"

Režisores Ilzes Burkovskas-Jakobsenas pilnmetrāžas animācijas filma "Mans mīļākais karš" iekļauta ASV Kinoakadēmijas balvai "kvalificēto un ieteikto" animācijas filmu sarakstā.



Par tālāko soli – izvirzīšanu "Oskara" nominācijām Labākās animācijas kategorijā spēkosies divdesmit septiņas animācijas filmas.

Ventspils Mūzikas vidusskolas koŗa klasei godalgotas vietas starptautiskos konkursos.

Ārkārtējā situācija un noteiktie ierobežojumi valstī nav bijuši par

šķērslī, lai skolas Koŗa klases audzēkņi piedalītos starptautiskos konkursos Spānijā, Itālijā, Izraēlā, Singapūrā un Sanktpēterburgā.



Ventspils Mūzikas vidusskolas koŗa klasei audzēkņi ar godalgām.

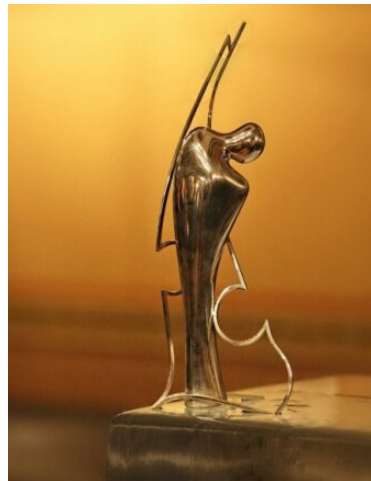
Skolotājas Rudīte Tālberga un Anitra Niedre mācību gada laikā nofilmēja jaunos solistus un gada nogalē nosūtīja video ierakstus Starptautiskās mākslas un sporta asociācijas *Lucky People* un *Fiestalonia Milenio* tiešsaistē rīkotojām konkursiem. Konkurss veiksmīgi startēja un godalgotas vietas saņēma ne vien solisti, bet arī dueti.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

SVARĪGAS ZIŅAS PAR LIELO MŪZIKAS BALVU

Mainītais Lielās Mūzikas balvas 2020 pasniegšanas ceremonijas datums – tā notiks š. g. 13. martā, nevis 2. martā, kā ziņots iepriekš. "Publikas simpātijas" balsojums portālā *Delfi* līdz ar to sāksies 19. februārī (nevis 8. februārī) un noslēgsies 11. martā plkst. 23. 59.

Lielās mūzikas balvas 2020 žūrija šogad pieteica jaunu kategoriju – "Par radošu, drosmīgu un inovatīvu māksliniecisko darbību Covid-19 krīzes apstākļos", savukārt šogad nebūs kategorijas "Gada uzvedums". Jaunajā kategorijā ir nominēti: koncerts "Mālera Piektā un RIXC", kas notika 13. martā Lielajā ģildē; koncerts – performance "Viens", kas notika 24. jūlijā koncertzālē "Latvija" un mūzikāli performatīvu piedzīvojums "Kamēr... upē", koŗu varēja vērot Gaujas krastā 25. jūlijā. "Šajā jaunajā kategorijā mēs vēlamies izcelt patiesi ra-



došu, drosmīgu un inovatīvu pieeju, to, ka mūzikas ideja šajā laikā ir nodota klausītājiem neparastās formās, saglabājot augstāko kvalitāti," saka LMB 2020 žūrijas locekle, muzikoloģe, Latvijas Televīzijas Kultūras raidījumu redakcijas vadītāja Ieva Rozentāle. "Šajā kategorijā žūrija izvirza pašu pirmo tiesraides koncertu "Mālera Piektā un RIXC", koŗš satrici-

nāja mūsu prātas un sirdis pirmajā dienā, kad tika slēgtas koncertzāles un atcelti koncerti. Tas bija brīdis, kad neviens nezināja, kā attīstīsies situācija. Tas bija vakars, kad daļa sabiedrības skrēja uz veikaliem pirkt griķus un pirmās nepieciešamības preces. Tajā vakarā Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris spēlēja emocionāli šokējošu koncertu tukšā zālē. Noskaņa bija īpaša arī izvēlētajā mūzikas dēļ – Mālera piektajā simfonijā ar savu vēsturiski daudznozīmīgo *Adagio* un mums mazzināmais, spriģi traģiskais franču komponista Olivjē Greifa Četrkāršais koncerts "Nāves deģa", ko izcili atskaņoja klavieru kvartets RIXC un LNSO Andra Pogas vadībā. Tas bija dzīvs un pārsteidzoši patiešs atskaņojums, kur visa mūsu dzīves neskaidrība atspoguļojās mūzikā acīs un īstenojās viņu toni un pieskārienā savam instrumentam."

Koncerts – performance "Viens" notika 24. jūlijā Ventspils kon-

certzāles "Latvija" pirmajai jubilejai par godu. Ieva Rozentāle: "Pati ideja, šī izcili īstenotā koncepcija – viens, būt vienam – atspoguļo, reflektē šo laiku, kad vienatne ir nozīmīgāka nekā jebkad agrāk, kad nošķiršanās, nodalīšanās ir svarīga varbūt pat mūsu dzīvībai. Mūziķi atskaņoja Dāriusa Mijo Sešas mazās simfonijas, spēlējot katrs savu instrumenta partiju citā koncertzāles vietā, tā apgūstot visu jauno celtni, dažādas telpas, bet diriģents mūziķu spēli vadīja attālināti caur ekrānu, diriģējot viens tukšā Lielajā zālē. Skatītāji ierobežotā skaitā sadalījās pa visām telpām un sekoja atsevišķu instrumentu partijām, savukārt, vēlāk viņiem bija iespēja doties uz lielo zāli, lai noklausītos skaņdarbus pilnā orķestra skanējumā. Šīs idejas īstenotāji bija mākslinieki Krista un Reinis Dzudzillo un diriģents Aigars Meri, bet iedvesmotājs – koncertzāles vadītājs Miks Magone."

Koris "Kamēr... " sajūsmināja

klausītājus 25. jūlijā Gaujas krastā ar mūzikāli performatīvu piedzīvojumu "Kamēr... upē", ko rīkoja Cēsu Mākslas festivāls. "Kamēr..." nodziedāja pilna gaŗuma latviešu koŗmūzikas koncertu, kas izskanēja vēl vasaras vakarā, dziedātājiem basām kājām stāvojot uz plosa, kas atrodas upes ūdenī, tālu no klausītājiem, taču ļaujot savām balsīm grezni atbalsoties Gaujas krasta klintīs. Skanējums bija tehniski perfekts, dzids, koris lieliski tembrēts, radot neaizmirstamu iespaidu – koris un diriģents Aivis GreTERS bija atraduši veidu, kā dziedāt kopā un reizē būt kopā ar klausītājiem klātienē, līdz arī klausītāji noslēgumā paši pievienojas dziesmai. Tas apliecina faktu, ka mūsu kormūzika ir dzīva, ka tā var izturēt visskarbākos apstākļus, arī tādus, kādos mēs esam šobrīd," atzīst Ieva Rozentāle.

KARINA PĒTERSONE,
LNB Atbalsta biedrības direktore

2020. gads nesa izmaiņas visā pasaulē. Arī bibliotēku dzīvē un Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrības (Biedrība) plānos un darbos. Bet šis laiks arī palīdzēja novērtēt bibliotēku lomu un apliecināja grāmatu nezūdošo vērtību. Pandēmija ļāva vairāk laika veltīt lasīšanai, tāpēc bibliotēkas bija īpaši pieprasītas un meklēja iespējas, kā turpināt strādāt. To pakalpojumi pat paplašinājās un radās jauni veidi, kā darboties. Šī apziņa un ziedotāju atbalsts ļāva arī Biedrībai pagājušajā gadā īstenot vērtīgus, bibliotēkām un lasītājiem svarīgus projektus un šogad plānot jaunus, iedvesmojošus darbus.

Paldies 2020. gada ziedotājiem: **Saginavas latviešu klubam, SIA "Arctic Paper Baltic States", Inesei Paklonei, SIA "Polap", AS "Baltic International Bank", Andrim Antānam, Mārim Ēlertam, SIA "Tet"** un ziedotājiem, kas ziedoja "Grāmatu starta" projektam portālā www.ziedot.lv! Šogad mūs jau sasniedzis pirmais ziedojums. Par to pateicamies **Valteram Nollendorfa** kungam – ilggadējam Biedrības biedram un atbalstītājam.

Vēlamies dalīties ar vairākiem Biedrības darbiem, ko jaunajos apstākļos varējām paveikt 2020. gadā. Pateicoties ziedotājiem un sabiedrības izpratnei par grāmatu vērtību un lasīšanas nozīmi, turpinājās bērnu lasīšanas projekts "Grāmatu starts". Neraugoties uz dažādiem pandēmijas laika iero-



bežojumiem, bibliotēkas atrada veidus, kā droši īstenot "Grāmatu startu", un aicināja 3 – 4 gadus vecos bērnus un viņu vecākus uz pirmo tikšanos ar bibliotēku. Šeit bērni ne tikai iepazīst bibliotēkas un grāmatu pasauli, bet arī piedalās regulārās, radošās un attīstošās nodarbībās. Projekta mērķis ir gudri nākotnes lasītāji un lai grāmatas būtu pieejamas ikvienam bērnam, neatkarīgi no ģimenes sociālās un finansiālās situācijas. Ne visiem bērniem mājās ir plašs grāmatu klāsts. Bibliotēkas joprojām ir vienīgās vietas, kur grāmatas pieejamas bez maksas. Pateicoties ziedotājiem, katrs mazais lasītājs saņem "Grāmatu starta" komplektu – mugursomītiņu, bilžu lasāmgrāmatiņu, milļietīņu un brošūru vecākiem, kas sniedz padomus kopīgā lasīšanā. Tas motivē atgriezties bibliotēkā un turpināt lasīt.

2020. gadā Biedrība rīkoja Marinas Kosteņeckas tikšanās ar lasītājiem visā Latvijā un dāvāja rakstnieces atmiņu krājumu "Mans XX gadsimts" bibliotēkām. Atmiņu krājumu Biedrība izdeva 2019. gadā un kopš tā laika kopā ar rakstnieci ceļo pa Latviju un tiek ar lasītājiem bibliotēkās, kultūras centros, brīvdabas estrādēs.

Marina Kosteņeckā dalās ar savu dzīvesstāstu un atmiņām par Latvijas neatkarības atgūšanas laiku, kas ir īpaši svarīgi, lai atgādinātu par mūsu vēsturi un to uzturētu dzīvu. Satikt un klausīties rakstnieci, uzdot savus jautājumus ierodas daudz interesentu, šos pasākumus novērtē arī vietējie mediji. Piemēram, "Saldus Zeme" rakstīja: "Marinas Kosteņeckas viesošanās Saldū bija notikums. Tā nozīmīgumu var piedēvēt gan literatūrai, gan valsts vēsturei, gan arī pilsoniskumam un cilvēcisks stāstus no savas raibās dzīves, un klausītāji tiem atsaucās, paužot izjūtas. Viņi kāri tvēra teikumus, it kā slāpju bridī būtu nonākuši pie dziņa avota. Tāds sen nebija uzziets, un nu varēja atveldzēties."

Un vēl Biedrība turpināja meklēt un izcelt īpašus dārgumus no Latvijas Nacionālās bibliotēkas krājuma, lai tos pārradītu suvenīros un ļautu bibliotēkas pārles iepazīt visplašākajai publikai. Tā tapa zīmūļu un krāsojamo kartiņu komplekts ar vēsturiskiem putnu zīmējumiem un 2021. gada

galda kalendārs ar receptēm un trauku attēliem no gadsimtu senas pavārgrāmatas. Izdoti arī divi jauni izdevumi latviešu un angļu valodā, kas veltīti Nacionālās bibliotēkas vēsturei, arhitektūrai, piedāvājumam un krājumam – "Nākotnei izlasāmi" un "The Castle of Light". Gan šos, gan iepriekš tapušos suvenīrus un izdevumus piedāvā iegādāties Biedrības veidotās bibliotēkas veikals Draugu telpa. Rakstot gaisma@gaisma.lv, tos iespējams nopirkt attālināti un vienoties par nosūtīšanu uz ārvalstīm. Ar Draugu telpas piedāvājumu aicinām iepazīties Facebook lapā (@DrauguTelpa) vai www.gaisma.lv.

Arī šogad esam apņēmušas pilni Latvijas bibliotēkās turpināt bērnu lasīšanas projektu "Grāmatu starts" un organizēt jaunas tikšanās visā Latvijā ar rakstnieci Marīnu Kosteņecku. Īpašu uzmanību veltīsim skolām, lai jaunākajai paaudzei būtu iespēja dzirdēt atmiņas un Latvijas vēstures stāstus no to līdzdalībniekiem un aculieciniekiem.

Pateicoties **Līvijas Kalniņas Bukas ziedojumam, šogad LNB iegādāsies** un bibliotēkas krājumu papildinās ar vērtīgiem izdevumiem vācu valodā – gan pēdējos gados izdotiem, gan antikvāros atrastiem.

Savukārt **Edvīna Peniķa** testamentārais ziedojums dos iespēju Biedrībai uzsākt jaunu projektu "Iedvesmas bibliotēka". Apzīnieties, cik liela loma cilvēku dzīvē ir

bibliotēkām, īpaši Latvijas reģionos, vēlamies palīdzēt tām piedzīvot skaistas pārmaiņas, kļūt vēl mūsdienīgākām un atvērtākām. Biedrība gaidīs bibliotēku idejas un iedvesmojošākas no tām palīdzēs īstenot – piedzīvot vizuālas pārvērtības, iepirkt mūsdienīgas tehnoloģijas, paplašināt vai aprīkot telpas. Par šo projektu noteikti stāstīsim arī turpmāk un ļausim tam sekot līdz.

Sirsniņi aicinām jūs atbalstīt Biedrības darbus un ieceres, ziedojot:

ar kredītkarti: www.gaisma.lv;
ar bankas pārskaitījumu;
Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrība
Registration Nr.: 50008034971
Account Nr.: LV84HABA0551006763188
Beneficiary's bank:
AS Swedbank
Address: Balasta dambis 15, Rīga, LV-1048, Latvija
BIC/S.W.I.F.T.: HABALV22
Korespondentbanka ASV
DEUTSCHE BANK TRUST COMPANY AMERICAS,
New York
ABA/FW: 021001033

Ikviens ziedotājs atstāj par sevi nezūdošu liecību nākamajam paaudzēm, iemūžinot savu, piederīgo vai dzimtas vārdu Gaismas pilī – pie bibliotēkas lasītavām, plauktiem, galdiem un krēsliem, Lielajā ziedotāju sienā un Ziedotāju grāmatā.

Daugavas Vanagu jaunās valdes tikšanās

Ir pagājuši 75 gadi kopš Zēdelgēmas gūstekņu nometnē 1945. gada 28. decembrī tika dibināta Daugavas Vanagu (DV) organizācija. 2020. gada decembrī tolaik DV priekšnieks Gunārs Spodris pasludināja 2021. gadu par jubilejas gadu.

Dzimusi Beļģijā, DV tagad ir pasaules mēroga organizācija, pārstāvēta arī Diasporas konsultatīvā padomē pie Ārlietu ministrijas. Daugavas Vanagu Centrālās valdes loma ir pārstāvēt un koordinēt DV darbību visā pasaulē. Tās sastāvā ir locekļi no sekojošām DV zemēm: ASV (Andris Kursietis un Līga Nutere), Kanadas (Gunta Reynolds), Austrālijas (Jānis Kārklīšs), Latvijas (Andrejs Mežmalis) un Lielbritānijas. Tās mērķi ir apvienot latviešu tautas kopību, kā arī sniegt palīdzību, piemēram, bijušajiem leģionāriem, daudz bērnu ģimenēm un audžuģimenēm.

Ar 2021. gada pirmo janvāri amatā stājusies jauna Daugavas Vanagu vadība: DV priekšnieks (Aivars Sinka), DV Vanadzū priekšniece (Ināra Sikais) un jauns DV CV prezidijs (kasiere Asja Ramate, sekretārs Pēteris Pētersons). Prezidijam pievienojās arī divi referenti: Mārtiņš Dāle un Egons Piķelis.

Darbs ir iesācies jaunā stilā, izmantojot attālināto konferenču tehnoloģijas, lai tikšanās starp locekļiem un kontinentiem varētu būt tieša un regulāra.



Jaunā DVCV valde savā pirmajā Zoom valdes sēdē. Augšējā rindā no kreisās puses: Asja Ramate (Latvija), Pēteris Pētersons (Lielbritānija), Aivars Sinka (DVCV priekšsēdis – Latvija/Lielbritānija) un Andris Kursietis (ASV). Vidējā rindā no kreisās puses: Andrejs Mežmalis (Latvija), Jānis Kārklīšs (Austrālija), Līga Nutere (ASV), Ināra Sikais (Austrālija). Zemākā rindā no kreisās puses: Mārtiņš Dāle (Latvija), Egons Piķelis (Latvija), Gunta Reynolds (Kanada)

Centrālā valde tiksies uz sēdēm vismaz četras reizes gadā: vienu reizi gadskārtējā klātienē sēdē un trīs reizes attālināti.

Pirmās prezidija un valdes sēdes jau notikušas. DV CV sēdē 17. un 18. janvārī vienoja trīs kontinentus un sešas dažādas laika zonas! Pirmajā sēdē ar balsojumu apstiprināja jaunus DV priekšnieka vietniekus: 1.vietnieks Andris Kursietis, 2.vietniece Gunta Reynolds. Sēdē bija iespēja visiem locekļiem iepa-

zīties, kā arī iezīmēt jauno darbības stilu un mērķus. Valdes locekļi arī ieteica vairākas izmaiņas organizācijas darbības noteikumos.

Liels izaicinājums šajā jubilejas gadā būs jaunā mūzeja iekārtošana Lestēnē, kas būs veltīts latviešu leģionāru piemiņai. Prezidijs arī uzņēmis cieši sadarboties ar fondu "Namejs", kas atbalsta Nacionālo Bruņoto spēku veterānus un viņu ģimenes.

Ilgus gadus veiktais aprūpes darbs arī būs jāturpina. 2020. gadā atbalsts leģionāriem sasniedza 21 793 eiro. Leģionāriem un viņu atraitnēm izsniegti medikamenti 40 883 eiro vērtībā. Daudz bērnu ģimenēm sniegta palīdzība 23 880 eiro vērtībā un audžuģimenēm – 15 724 eiro. Tas nebūtu bijis iespējams bez iepriekšējā prezidija gādības, DV CV Pārstāvniecības vadītājas Annas Šņuciņas lielā darba un ziedotāju devuma no visām

DV zemēm – paldies!

Nākamā Centrālās valdes sēde jau paredzēta aprīlī. Ir vēl cerība, ka septembrī vai oktobrī sēde varētu arī notikt klātienē Latvijā, ja ar pandēmiju saistītie apstākļi uzlabosies.

Saņemot informāciju, uzdot jautājumus, sniegt ierosinājumus vai kā citādi izteikt vēlmi palīdzēt varat, sazinoties ar DV CV prezidiju pa e-pastu – dvcv.p@inbox.lv.

Daugavas Vanagi,
sasauksimies!

21. gadsimts. Baltkrievija. Trīs sieviešu stāsti par cilvēkiem un brīvību

SALLIJA BENFELDE

Priekšvārds

Viņas nav revolucionāras, nekāro kļūt par nacionālajām varoņēm un tautas liderēm, viņas ir tikai darījušas katra savu darbu, bet ir kļuvis par politikajām bēglēm. Vienīgā viņu prasība ir bijusi būt godīgiem, taisnīgiem un ievērot kaut vai tikai tos likumus, kuŗi Baltkrievijā bija pieņemti, tobrīd pat nedomājot par starptautiskajām tiesību konvencijām.

Kad tiekos ar baltkrievu sievietēm, kuŗas gaida pastāvīgās uzturēšanās atļauju Latvijā, ir sniegota janvāra diena un Covid-19. Anastasija un Marija (vārds mainīts) jau ir šo sērgu izslimojušas, tomēr esam uzmanīgas un cenšamies ievērot aizliegumus un ierobežojumus, turklāt vienai no viņām – Ženijai (vārds mainīts), veselības traucējumu dēļ inficēšanās var kļūt īpaši bīstama. Anastasija jeb kā viņa saka – Nasta – teic, ka viņa ir publicējusies sociālajos tīklos arī pēc tam, kad ieradusies Latvijā, tādēļ viņai nav vērts slēpties, kaut arī sirds par tuviniekiem nav mierīga. Marija ļoti baidās par savu dēlu, kuŗš palicis Baltkrievijā, tādēļ vienojamies, ka neminēsim arī tās pilsētiņas nosaukumu, kuŗā viņa dzīvo, Ženija arī lūdz neminēt viņas īsto vārdu.

Atvadoties viņas latviešu valodā saka – “Paldies! Uzredzēšanos!” Un tik ļoti gribas viņas cieši apskaut, jo vārdu trūkst – nevienā valodā nav vārdu, kas varētu padarīt par nebijušām tās šausmas, ko viņas ir pieredzējušas.

Uz tikšanās sievietes atnākušas ar ciemakukuli – konfekšu kārbu un Mucenieku patvēruma meklētāju centra virtuvē gatavotu gaļas ruletīti. Zinot, ka bēgļiem nekur, arī Latvijā, nav tā saldākā dzīve, vaicāju, kā iejutušās Latvijā, vai ar nelielo pabalstu var iztikēt. Viņas atbild, ka Latvijā ir labi, ar cilvēkiem var saprasties, jo “mēs taču neatsķiramies, cilvēki Latvijā un Baltkrievijā ir tik līdzīgi.” “Un te ir tik skaista ziema, mums jau gadiem tādas nav bijis. Un jums ir jūra!” viņas piebilst. Pagaidām kontu Latvijas bankās nevar atvērt, jo tās rūpīgi seko noteikumiem saistībā ar naudas atmazgāšanu un nelegālām finanču transakcijām, bet Baltkrievijas banku kartes Latvijā neapkalpo, un iepirkšanās internetā ar Baltkrievijas kartēm nav iespējama. Tāpēc katru nedēļu tiek izsniegts 21 eiro pārtikai un kartīte desmit bezmaksas braucieniem sabiedriskajā transportā mēnesim. Patvēruma meklētāji saņem arī pārtiku un higiēnas piederumu paku, pusbadā nav jādzīvo, kaut gan ēdiens ir diezgan vienkāršs. “Mums nav jādodomā par to, ko ierobežojumi aizliedz vai atļauj veikalos pārdot, jo zobu pastu, ziepes un zobu birstītes, veļas pulveri un vēl dažas preces saņēmam,” viņas smeļ. Ārsta izrakstītās zāles var saņemt bez maksas, un tas ir ļoti svarīgi, jo visām ir saasinājušās vai radušās jaunas veselības problēmas. Patvēruma meklētāji var saņemt arī psihologa konsultācijas, un visām trim sievietēm tās ir vajadzīgas.

Viss gan nav tik vienkārši. Pirmo reizi, ieejot mazajā Mucenieku istabīnā ar divstāvu gultām, sievietēm, kuŗas piedzīvojušas aizturēšanu un piespīstās dienakts, atmiņā atausušas kameras izlaicīgās aizturēšanas izolatoros un cietumā. Marijai sākusies panikas lēkme, Nastai, ieraugot divstāvu gultas, gandrīz sākusies histērija. “Pēc pirmās aizturēšanas, kad jau atkal biju mājās, izgāju dārzā. Kaimiņš tobrīd vēra ciet savas garāžas durvis, un to metāliskā šķindoņa man tā lika satrūkties, ka kļuva slikti. Es pār-

kuŗa varētu būt viņa mājiņa. Viņš visu laiku uztraucās, ka manā telefonā baterija būs tukša, ka gaismiņa nodzisis un mēs nekad vairs neatradīsim, kur viņš dzīvo. Apmetām loku un, kad nonācām tieši iepretim mājiņai, kuŗā es dzīvoju, viņš pēkšņi sajuta dūmu smaržu un atcerējās, ka ir iekūris kamīnu. Izrādījās, ka viņš dzīvo tieši man pretī. Man nāca smieklī, arī dusmojos, ka esmu izvilkta ārā vienās čibiņās un jaciņā, bet sapratu, ka panika var sākties katra sūkuma dēļ,” saka Marija.

Baltkrievijā likumu vairs nav,



Foto: tut.by, meduza.io

bijos, kaut arī ar prātu sapratu, ka esmu mājās,” atceras Marija. Kā visbriesmīgāko dienu Latvijā Nasta atceras Jauno gadu, kad daudzviet cilvēki šāvuši svētku raķetes, kas viņai asociējās tikai ar trokšņu un dūmu granātām, kuŗu šķembas var ne tikai ievainot, bet arī nogalināt. “Minskā netālu no manis sprāga tā trokšņa granāta. No triecienviļņa kājas kļuva nejūtīgas, mēģināju kustēties uz priekšu, sākumā baidoties paskatīties uz kājām, vai tās man vēl ir, vai nav palikušas tikai driskas,” saka Nasta. Marija un Ženija piekrit, ka joprojām saraujas pie katra skaļa trokšņa, ka soļi gaitenī aiz istabiņas durvīm joprojām, it sevišķi naktīs, pirmajā bridī rada bailes un sajūtu, ka tev atnākuši pakaļ. Sievietes stāsta arī par vīrieti no Baltkrievijas cilvēktiesību aizsardzības organizācijas, kuŗam nonākot Latvijā, bet pēc pārdzīvotā sākusies nopietna mentālās veselības problēma. “Viņš ir intelligentis un mierīgs cilvēks, bet, saprotiet, viņš vienkārši sajuka prātā. Tagad viņš lieto zāles, viņam ir daudz labāk,” saka Nasta. Bet Marija atceras kādu gadījumu no kempinga, kur vairāki baltkrievu ievērojot noteikto karantīnas laiku, uzturējās viesu mājiņās. “Kādu vakaru pie manām durvīm pieklauvēja, aiz tām stāvēja apjucis vīrietis un vaicāja, kur viņš atrodas. Izrādās, viņš tumsā bija izgājis ārā uzsmēkēt un kaut kā pazaudējis jebkādas orientēšanās spējas, nav sapratis, kuŗā mājiņā dzīvo. Sācis kļīst ap mājiņām, līdz ieraudzījis gaismu manā logā. Paņēmu telefonu, ieslēdzu gaismiņu un abi gājām skatīties,

jebkuŗu var aizturēt jebkur un apsūdzēt par jebko. Ja “no augšas” ir vēlmē, lai būtu vairāk ierosinātu krimināllietu, tad tā arī notiek. Lieciniekiem, pierādījumiem nav nekādas nozīmes, saka visas trīs sievietes. Marija dzīvo nelielā pilsētā, kuŗā gandrīz visi cits citu pazīst, un viņa stāsta, ka pandēmijas laikā saslimuši arī daudzi tiesneši. Tiesas sekretāritei vai pat kādam tehniskajam darbiniekam iedota tiesneša mantija, jau iepriekš uzrakstīts spriedums, un tiesas sēde notiek! Advokātam, ja tāds ir, arī nav nekādas nozīmes, jo aiztur, pat notiesā arī advokātus. Pirms pēdējām vēlēšanām daudzviet vēlēšanu kabinēt izņemtas durvis vai noņemti aizkari, bet Baltkrievijas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētāja Lidija Jermošina oficiāli publiski paskaidrojusi – ja vēlēšanu kabīne ir norobežota tikai no trīs pusēm, tās neapdraud neatkarīgu balsotāja izvēli.

Vaicāju, kādēļ nopietni protesti sākās tikai pēc pēdējām prezidenta vēlēšanām. Baltkrievietes atbild, ka iemesli ir bijuši vairāki. Daudzi jau sen sapratuši, kas notiek, bet nosprieduši tā – ja neļausies politikā, dzīve būs mierīga un laba. Protesti notikuši arī agrāk, bet visam punktu pielikusi pandēmija un Lukašenko nicīgā un ciniskā attieksme. Prezidents ne tikai nav licies ne zinīs, ka cilvēki saslimst un nomirst, covid slimnieki slimnīcās likti vienā palātā ar smagiem sirds vai onkoloģijas slimniekiem, bet Lukašenko publiski ne reizi vien par zināmiem cilvēkiem izteicies, ka nomiris, jo bijis resnulis, nevaja-

got tā rīt un vai tad mūžīgi gribot dzīvot, ja visu mūžu vazāties un neko prātīgu nav darījis. Kā dunka mugurā bijusi nežēlīgā izrēķināšanās ar protestētājiem, kas radījusi tieši pretējo reakciju, cilvēki katru dienu izgājuši ielās. Un tad cilvēki ieraudzījuši, kas patiesībā noticis. “Kad iestājās tāds kā izlaicīgs pamiens un sāka atbrīvot pirmos aizturētos, visi ieraudzīja, kas ar protestētājiem ir noticis, kā viņi ir sisti un spīdzināti, atklājās, ka daudzi ir sakropļoti, un protesti vairs nebija apturami,” skaidro Nasta. Marija piebilst, ka

ties, kaut gan kopš studijām pagājis tik ilgs laiks. Viena no kursabiedrēm piedāvāja darbu Minskā, lielā gāzes uzņēmumā. Lai gan tā nebija mana specialitāte, piekritu. Tas bija valsts uzņēmums, prasības bija ļoti stingras. Baidījos, ka mani nepieņem, ka netikšu galā. Tomēr iemācījos visu, kas vajadzīgs, strādāju grupā, kas bija atbildīga par informācijas apstrādi. Tad sākās Covid pandēmija, cilvēki saslima un mira, mūs aizsūtīja uz mājām tāda kā dikstāvē, kā atvaļinājumā, it kā strādāt no mājām.

Nekad neesmu nodarbojusies ar politiku. Māte nodzīvoja līdz deviņdesmit gadiem un vienmēr teica, ka netic Lukašenko un viņa varasviriem, bet es vienkārši strādāju, audzināju dēlu, rūpējos par mājām un ģimeni. Tikai pagājušā gada jūnijā, kad aizturēja Sergeju Tichonovski (viņa sieva Svetlana pēc tam kļuva par prezidenta amata kandidāti), es kļuva nikna un nolēmu, ka nevaru palikt malā un neko nedarīt. Nolēmu, ka varu kļūt par vēlēšanu novērotāju. Pieteicos, mani pieņēma iniciatīvas grupā “Godīgi cilvēki”. Sapulcējāties, mums paskaidroja, kā visam jānotiek pēc likuma, kādas ir mūsu tiesības. Lai kļūtu par novērotāju, ir jāsavāc zināms parakstu skaits, es to izdarīju un pieteigtrīs vēlēšanu iecirkņi, kas iekārtots skolā, kuŗa esmu pabeigusi gan es, gan mans dēls. Domāju, ka nekādām problēmām nevajadzētu būt, jo es taču visus tur pazīstu – vēlēšanu komisijā bija arī daļa skolotāju, un nepavisam nedomāju, ka notiks kāda blēdīšanās vai melošana. Kad aizgāju uz iecirkni pieteigtrīs, man tikai pajautāja: “Kāpēc jums to vajag?” Atbildēju, ka gribu pārliecināties, ka mūsu vara ir godīga un skolotāji ir uzticami un cienjami cilvēki. Domāju, ka esmu tā interesanti pajokojuši, bet izrādījās, ka tā bija pagalam neveiksmīga atbilde. Pirmajā dienā, kad notika iepriekšējā balsošana, no iniciatīvas grupas mēs bijām divas novērotājas. Aizgājām uz iecirkni, un mums pateica, ka novērotāju grafiks jau sastādīts un mēs tajā neesam ierakstītas, mums jāiet ārā no iecirkņa. Grafikā bija ierakstīti tie novērotāji, kuŗi bija no Lukašenko atbalstītāju organizācijām. Beigās mums tomēr ļāva atrasties foajē no kuŗa redzējām, ka vēlēšanu kabīnes nav aizklātas – acīmredzot, lai cilvēki nefotografētu savus biļetenus un to, kā viņi nobalsojuši. Likumā nav aizliegts fotografēt savus biļetenus, tikai nedrīkst bildes publiskot pirms vēlēšanu beigām. Tas, kas likumā nav aizliegts, taču ir atļauts! Vēlēšanu dienas vakarā pajautājām, vai varam apskatīt protokolu. Atļāva. Man atļāva arī protokolu nefotografēt ar telefonu. Protokolā bija ierakstīti 36 cilvēki, bet mēs bijām saskaitījušas tikai 27 balsotājus – cilvēku bija ļoti maz, tos nebija grūti saskaitīt. Nodomāju, ka varbūt tie septiņi cilvēki bija no skolas darbiniekiem, galu galā iecirkni reģistrēti 1200 vēlētaļi, un septiņi nav septiņdesmit.

(Turpinājums sekos)

“Minsteres latviešu ģimnazijas devums ir neizsmelams”

Minsteres latviešu ģimnazijas absolvents **Dainis Mjartāns*** intervijā **Ligitai Kōvtunai**

Laikā, kad tu sāki savas gaitas Minsteres latviešu ģimnazijā (MLĢ), tas bija nozīmīgākais latviešu jauniešu izglītības centrs ārpus Latvijas. Kā tevi – “mazo disidentu” no padomju Latvijas – uzņēma skolēnu pulkā? Vai uztvēra kā kaut ko neparastu?

Izkļūšana no Latvijas man tiešām saistījās ar ļoti daudzām grūtībām. (Sakarā ar ģimenes apvienošanu Dainis kopā ar māti devās uz Vāciju 1979. gadā – L.K.) Kad tika izdota izbraukšanas vīza, es vairs nedrīkstēju apmeklēt mācības savā skolā, tas ilga vairākus mēnešus, ar klases biedriem vajadzēja tikties slepeni. MLĢ es nebiju vienīgais skolēns, kurš izbraucis no Latvijas. Protams, viss bija jauns un neierasts. Man tajā laikā vairāk patika sportot nekā deļot tautasdejas vai dziedāt kori. Vispār jau sporta dzīve skolā bija ļoti aktīva, un mēs gūvām godalgotas vietas basketbola turnīros un pat izcīnījām otro vietu pilsētas skolu volejbola turnīrā. Tad audzinātāja Janīna Janševica mani uzaicināja spēlēt teātri, uzvedām vairākas lugas, kas tika izrādītas Vācijas latviešu centros.

Minsterē es iemantoju mīlestību pret grāmatām, skolas bibliotēka sniedza vienreizēju iespēju lasīt vēstures grāmatas. Tās vadītāja Austra Rudzīte bija ļoti spilgta personība. Otrā pasaules kara laikā frontē viņa bija medicīnas māsa. Doktora gradu ieguvusi agronomijā, bet savu dzīvi veltījusi, lai izveidotu plašāko Eiropas latviešu bibliotēku un arhīvu ārpus Latvijas. Viņa ļoti labi pazina Jāni Jaunsudrabiņu un Zentu Mauriņu.

Istenībā iekļaušanās jaunajā vidē nemaz nebija tik grūta, lai gan ļoti trūka Latvijas draugu. Sarakstīšanās tika kontrolēta, kāda vēstule, kuŗu mans draugs Latvijā bija aiznesis uz skolu, lai lasītu kopā ar citiem klasesbiedriem, tika “pārtverta”, un audzināšanas stundā to nolasīja visiem priekšā, protams, ar komentāriem par dzīvi “sapuvušajos Rietumos”.

Sākumā vairāk kontaktējos ar vecākā gadagājuma skolēniem, nevis vienaudžiem. Pirmais mācību gads noslēdzās ar visas skolas braucienu uz Latviesu dziesmu svētkiem Gotlandes salā. Tik tuvu un vienlīdz tālu no Latvijas! Tā bija pirmā reize, kad satiku latviešu jauniešus ārpus Minsteres. Iepazinot ar Austrālijas latviešiem, viņiem gan es šķitu “eksotisks”, jo viņi nekad vēl nebija sastapuši kādu vienaudzi, kuŗš dzimis un bērnību pavadījis Latvijā.

Kāda bija skolēnu ikdienas dzīve MLĢ?

Jāņem vērā, ka MLĢ bija internātskola. Raugoties no mūsdienas skatupunkta, noteikumi varētu likties archaiski. Skolas diena sākās ar rīta lūgšanu un beidzās ar vakara lūgšanu. Zēni dzīvoja ēkas vienā galā, meitenes – pretējā galā. Strikti bija noteikts laiks, kad varējām viens pie otra ciemoties. Interesanti,



Gregors Spoģis (40.izlaidums), Egils Levits (28.izlaidums) un Dainis Mjartāns (40.izlaidums) Pasaules latgaliešu sīetā Rēzeknē, 2017. gadā

ka pirmajos gados mācību stundas notika arī sestdienās.

Kad skolotāji bija darījuši zināmu, ka esam “palaidušies” mācībās, tad zēnu audzinātājs, bijušais leģionārs Jānis Neimanis lika atvērt istabu durvis un soļoja pa gaiteni šurpu turpu, kontrolēdams vai esam “ieurbušies” mājas darbos.

Manā gaitenī dzīvoja septiņas, sestās un piektās klases skolēni. Protams, tik jaunus gadus būt projām no mājām psiholoģiski nebija viegli, tas galvenokārt attiecās uz skolēniem no Vācijas. Citu zemju skolēni mācījās tikai vecākajās klasēs. Skolēni no Vācijas tika nosūtīti uz MLĢ arī no jauktām ģimenēm, bija skolēni, kuŗus audzināja vecvecāki. Vienubrīd MLĢ mācījās vienas ģimenes sešas atvases – Liesma, Lāsma, Laima, Lidija, Liba un Rūdofls! Audzēkņiem no Vācijas lielākoties bija vājas latviešu valodas zināšanas, un piespiedu prombūtne no ģimenēm varbūt arī bija iemesls “pretestībai” pret latvisko, ko sniedza MLĢ.

Daudz kas mainījās, kad internāta un skolas vadību pārņēma Ilga Grava no ASV. Tajā laikā

samazinājās internāta telpas, mainījās sadzīves noteikumi, arī skolēnu vecums internātā “gāja uz augšu”. Vecāko klašu skolēniem, ņemot vērā, ka Vācijā ģimnazijā ir 13. klases, istenībā tika dota liela brīvība un uzticība. Bija jau arī tādi skolēni, kas sapelnīja “soda punktus”...

Kā tavs “padomju skolēna” līmenis iekļāvās šajā Vācijas

latviešu ģimnazijas izglītības sistēmā?

Katram skolēnam ir savas stiprās un savas vājās puses. Man, protams, palīdzēja labās latviešu valodas zināšanas. Bija skaidrs, ka panākt klasesbiedrus angļu valodas apgūvē bija nereāli. To savukārt kompensēju ar krievu valodas stundām, kuŗas arī MLĢ nodrošināja. Labi at-



MLĢ audzēkņi svinīgā Vācijas latviešu pasākumā 1984. gadā. No kreisās: Roberts Spoģis, Pēteris Kalniņš, Dainis Mjartāns, Kārlis Kārklis



Haralds Ozols (38.izlaidums) un Dainis Mjartāns (40. izlaidums), noliekot ziedus pie Brīvības pieminekļa Rīgā, 1981. gada vasarā

berts Spoģis. Šajā laikā mācības nenotika, un visi skolēni klausījās lekcijas par sabiedriski politiskiem jautājumiem, protams, fokusējoties uz notiekošo PSRS un okupētajā Latvijā. Labi atceros, kā Andris Kadeģis bija iejuties VDK darbinieka lomā un skolēniem bija jāatbild uz āķīgiem jautājumiem, ar kādiem tie varētu saskarties Latvijas apciemojumā. MLĢ patiešām bija VDK uzmanības lokā. Kā man stāstīja Minsteres klases biedrene, kuŗu Rīgā, viesnīcā “Latvija” izsauca uz pārrunām VDK, te priekšā jau bijusi skolas gada-grāmata, kas bija iznākusi vien pirms dažām nedēļām. Grāmata bija “izstudēta”, un jautājumi it īpaši bija par tiem skolēniem, kas nesen izbraukuši no Latvijas – par viņu politisko noskaņojumu, draugiem un interesēm.

Divi MLĢ skolēni – Haralds Ozols un Mārtiņš Šimanis Latvijas apciemojuma laikā 1982. gada 3. aprīlī par pretpadomju literatūras ievēšanu tika izraidīti no PSRS. VDK arī sekoja MLĢ skolēnu kontaktiem, kas vēlāk padomju Latvijā presē tika atainoti, saucot vārdā konkrētas personas, kā, piemēram, MLĢ audzēkņi no ASV – Sandra Groša un Ārnolds Kārklis, kuŗu ceļasāmā arī bijusi pretpadomju literatūra.

Kuŗi skolotāji palikuši spilgtākā atmiņā? Kas tolaik bija direktors?

Runājot par pedagogiem, jāatzīst, ka mācību pasniegšanas veids bija krasi atšķirīgs no Latvijā ierastā un stundas patiešām bija interesantas. Latviešu valodu mācīja skolotāji no ASV, Anglijas un Austrālijas, vēsturi – no Kanadas. Tā, piemēram, Juris Sils visu laiku bija meklējumos, kā saistošāk pasniegt latviešu literatūru, uzvedām pat multi-mediālu Pablo Mierkalna dejojumu. Kādu laiku 12. klasē politiskās zinības pasniedza Egils Levits, un jāteic, ka viņam tas ļoti padevās.

Bija skolotāji ar vēl pirmskara Latvijas pieredzi. Manā laikā skolas direktors vispirms bija Artūrs Liepkalns. Vecā kaluma vīrs, izgājis karu, vēlāk izstudējis teoloģiju. Tad ieradās Ilga Grava, profesionāla pedagoge no ASV.

Ap skolu un internātu, kuŗa nosaukums bija “Haus Rīga”, apgrozījās daudzās interesantas personības. Vairākkārt, būdams skolnieks, tikos ar Ādolfu Šildi, iztaujāju viņu par Latvijas vēstures jautājumiem. Savukārt bijušais fizikas un ķīmijas skolotājs Hermanis Bištēviņš katrreiz, mani noķerot, dalījās savos astronomijas pētījumos. Vēl pēc 80 gadu vecuma sasniegšanas viņš studēja atomzinātnes Minsteres universitatē.

Sešu gadu laikā, kamēr mācījos MLĢ, ikdienā varēju iepazīt skolēnus no astoņām valstīm. Viņi ienesa skolas dzīvē arī savu mītnu zemju mentalitāti, ģērbšanās stilu, paražas un svinamdienas.

(Turpinājums 9. lpp.)

ceros, kā sēdēju latīņu valodas stundās pilnīgā neizpratnē, kur esmu nonācis. Angļu valodu apguvu, pēc izlaiduma dodoties uz ASV. Minesotā piedzīvoju aukstāko ziemu savā mūžā, taču par Mineapoles latviešiem ir visiltākās atmiņas, un ceru viņus apciemot nākamajos dziesmu svētkos. Tā bija apmaiņas programma MLĢ skolēniem no Vācijas, kuŗu iedibināja skolas direktore Ilga Grava. Viņa pati jau 1991. gadā atgriezās Latvijā un strādāja par skolotāju Liepājā, tad Cēsīs.

Atšķirībā no Latvijas, klases MLĢ bija nelielas, dažās stundās bijām vien pieci līdz desmit skolēni, nu, pamēģini vien neizpildīt mājas darbus!

Reizi gadā notika MLĢ politiskais seminārs, kuŗu iedzīvināja leģendārais pedagogs Al-

CITUR IZLASĪTS

VIESTURS SPRŪDE (Latvijas Avīze)

"To mēs dziedāt vairs negribam"

Latvijas Nacionālā kultūras centra (LNKC) un Dziesmu svētku biedrības veiktā dziedātāju un kopdirigentu aptauja, lai noskaidrotu amatieru košu iecienītākās dziesmas, kas būtu cienīgas skanēt XXVII Vispārējo latviešu dziesmu un XVII Deju svētku noslēguma koncertā 2023. gadā, ir noslēgušies, un koristu vismīlākās dziesmas nosauktas.

Tomēr aptaujas gaitā privātās sarunās ar aktīviem koristiem šo rindu autoram gadījies dzirdēt izbrīnu, kāpēc starp vietnē *dziesmusvetkubiedriba.lv* atradamām teju 700 dziesmām lielā skaitā ieraugāmi arī tādi "šedevri" kā "Kantāte par Staļinu", kas skanējusi 1948. gadā, Oļģerta Grāvīša "Leņina tuvums" no 1970. gada, par cariskās Krievijas "Dievs, sargi Keizaru" vai PSRS himnu nemaz nerunājot.

Dziesmu svētku biedrības priekšsēdis, jauniešu koša *Balsis* diriģents un Dziesmu svētku virsdiriģents Ints Teterovskis atzīst, ka viņam to jautājuši arī daudzi ārzemju latviešu košu

pārstāvji, taču vietnē publiskotais dziesmu saraksts nav bijis jāuztver kā piedāvājums, bet tikai kā ieskaits Dziesmu un Deju svētkos dažādos laikos skanējušajā repertuārā: "Tā jau bija tikai iespēja ieskatīties. Protams, ieraugot vārdu "Leņins" vai "Staļins", daudziem varbūt pamodās sliktas atmiņas vai šķita, ka tas ir nevietā, bet nu vēsturiski tādas dziesmas ir skanējušas. Noliegt to būtu diezgan mulķīgi. Man šķiet, tas tomēr ir svarīgi – redzēt vēsturisko kopainu, kad Dziesmu svētkiem būs 150 gadu."

Iespēju novērtēt vēsturisko repertuāru no pirmajiem latviešu Dziesmu svētkiem 1873. gadā līdz 2018. gada Vispārējiem latviešu dziesmu svētkiem sniedz Latvijas Nacionālās bibliotēkas "Dziesmu svētku krātuve", no kurās arī ņemti 687 dziesmu nosaukumi. Teterovskis bilst, ka līdz šim vairākums droši vien nemaz nav zinājuši par tādas krātuves eksistenci. Pagaidām šajā sarakstā gan nav iekļauts trimdas Dziesmu svētku reper-

tuārs, taču arī to būtu interesanti izmantot.

Dziesmu svētku biedrības priekšsēdis skaidro, ka diskusijas par ideoloģizēto dziesmu atgādāšanu LNKC un Koša nozares konsultatīvajā padomē bijušas. "Bet kurš tad būs tas, kas ies cauri iepriekšējos gados skanējušām dziesmām un teikts: šī ir adekvāta, bet šī nav! Tāpēc arī nolēmām, ka nav ko slēpties no vēstures. Ja mēs dotu aptaujai kādu dziesmu sarakstu kā "ieteicamo literatūru", tad tas būtu kāda cilvēka subjektīvi atlasīts. Un tas vairs nebūtu objektīvi. Manuprāt, cilvēki tomēr ir spējīgi izanalizēt un saprast, ka, jā, šādas dziesmas ir bijušas, bet es tās, protams, vairs nekad negribu dziedāt," teic Teterovskis un uzsver, ka, pārskatot anketas, nav redzējis nevienu, kurā būtu izvēlēta kāda šāda dziesma. "Lai gan pieļauju, ka kādi jaunākās paaudzes cilvēki smieklā pēc varēja ko tādu mēģināt ielikt, tomēr koristi dziesmas izvēlējušies pārdomāti."

I. Teterovskis atgādina, ka arī padomju okupācijas gados starp dziesmām, kurās bijušas kā nodevas, parādījušās tādas, kurās dežēja bija iekodēti spēka kodi un spēka simboli. "Un, ja tās "Leņina dziesmas" toreiz nedziedātu, tad, iespējams, nebūtu bijusi iespēja nodziedāt arī "Pūt, vējiņi". Tās bija sāpīgas nodevas, pateicoties kurām Dziesmu svētki cauri visiem tiem gadiem, cauri tām cenzūrām, spaidiem tomēr tika cauri. Un varbūt kādam tieši tie "asni saknes akmenī dzen" bija tā latvietības stīga un to panta beidzamo vārdu "Leņins" viņš varbūt nemaz nedziedāja," teic diriģents, atgādinādams par Imanta Kalniņa un Imanta Ziedoņa "Leņinam", kas bija 20. gadsimta 80. gadu dziesmu repertuāros.

Dziesmas, kas saņēma visvairāk balsu

Aptaujā, kas no 6. līdz 21. janvārim bija pieejama elektroniski Dziesmu svētku biedrības tīmekļvietnē, piedalījās 2145 amatieru košu dalībnieki – 247 diriģenti, košmeistari, vokālie pedagogi un 1898 dziedātāji, iesakot 886 koša dziesmas.

Amatieru košu dalībnieku visvairāk iecienītās dziesmas:

- "Manai dzimtenei" (Raimonds Pauls, Jānis Peters);
- "Gaismas pils" (Jāzeps Vītols, Auseklis);
- "Saule, Pērkons, Daugava" (Mārtiņš Brauns, Rainis);

"Lec, saulīte" (Raimonds Tiguls, Rasa Bugavičute-Pēce);

"Lauztās priedes" (Emīls Dārziņš, Rainis);

"Dvēseles dziesma" (Ēriks Ešenvalds, Anita Kārklīņa);

"Mūsu Tēvs debesīs" no kantātes "Dievs, Tava zeme deg" (Lūcija Garūta; Mateja evaņģ. 6: 9-14);

"Pūt, vējiņi" (latviešu tautasdziesma Jurjānu Andreja apdarē);

"Jāņuvakars" (Emīlis Melngailis, tautasdziesmas vārdi);

"Mūžu mūžos būs dziesma" (Valters Kaminskis, Imants Ziedonis);

"Krustiem zvaigznes debesīs" (Ē. Ešenvalds, tautasdziesmas vārdi Uģa Brikmaņa virknējuma);

"Karoga dziesma" (Jānis Lūsens, Rainis)

"Virsa galvas mūžīgs piens ceļš" (Imanta Kalniņa mūzika Richarda Dubras aranžējumā, Māra Zālite);

"Dod, Dieviņi" (R. Tiguls, Nora Ikstena);

"Dziesmai šodien liela diena" (Pēteris Barisons, Arvīds Skalbe);

"Tumša nakte" (latv. tautasdziesma E. Melngaiļa apdarē);

"Sasala jūrīna" (latv. tautasdziesma R. Paula apdarē);

"Svēti Debesīs šo zemi" (Zigmars Liepiņš, Kaspars Dimīters);

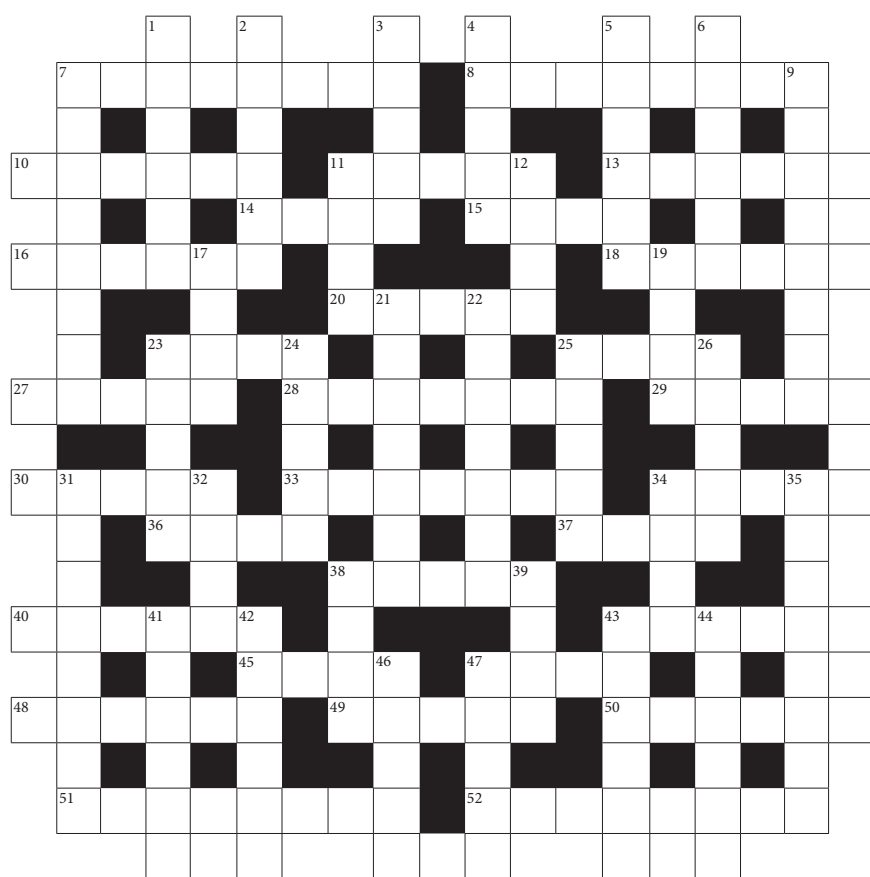
"Mūžam zili" (E. Dārziņš, Kārlis Skalbe);

"Lūgšana" (I. Kalniņš, Knuts Skujenieks)

Avots: LNKC

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS



12. Priežu mežs.
17. Kukaiņēdāju kārtas dzīvnieks.
19. Aitas (novecojis vārds).
21. Apdzīvota vieta Apes novadā.
22. Sika, administratīvi teritoriāla vienība Francijā (līdz 1982. gadam) un Beļģijā.
23. Kalēja darbnīca.
24. Pilsēta Japānā, Honsju salā.
25. Kuģu piestātnes.
26. Metalla gredzens mucas sastiprināšanai.
31. Atsevišķs cilvēks, personība.
32. Virieša vārds (*novembri*).
34. Apdzīvota vieta Talsu novadā.
35. Ilgstošs lietuss.
38. Angļu izgudrotājs (1736-1819).
39. Lokveida pārsegums.
41. Sievietes vārds (*aprīlī*).
42. Vēsturiska mērviēnība garuma mērīšanai.
43. Joks, triks (*sarunu val.*).
44. Kāposta stumbrs.
46. Trauki dzīvnieku ēdināšanai.
47. Gods un atzinība.

Krustvārdu mīklas (Nr. 5) atrisinājums.

Līmeniski. 4. Ariki. 5. Kaperi. 7. Laucis. 10. Rasēt. 11. Toveri. 12. Epīras. 13. Galetes. 16. Piesis. 19. Makaks. 22. Muskats. 23. Klints. 24. Sencis. 25. Pienene. 26. Asaras. 28. Bankas. 30. Slepens. 35. Krauze. 37. Garoza. 38. Tālma. 39. Subaru. 40. Indija. 41. Verns.

Stāstniski. 1. Kairiņa. 2. Viesis. 3. Piltene. 5. Katete. 6. Pāvs. 8. Cars. 9. Sesija. 14. Lestene. 15. Trapene. 17. Ielas. 18. Istra. 20. Afēra. 21. Kriķis. 27. Afekts. 29. Katara. 31. Lietuva. 32. Negaiss. 33. SAAB. 34. Pori. 36. Elara.

Līmeniski. 7. Novada centrs Vidzemē. 8. Ēdamas gliemenes. 10. Jēdziens grāmatvedībā. 11. Kaļa dievs seno romiešu mitoloģijā. 13. Ostas pilsēta Nigērijā. 14. Ūdens ņemšanas vietas. 15. Saistīt. 16. Saistaudu veidojumi. 18. Klusā okeana rūpnieciskās zivis. 20. Policista gumijas nūja. 23. Valsts galvaspilsēta Dienvidamerikā. 25. Latviešu aktieris (1895-1973). 27. Daļas, ko atsevišķi dalībnieki iegulda kopīgā pasākumā. 28. Cilindriskais, uz augšu paplatināts trauks ar rokuriem. 29. Balsts. 30. I. Kālmāna operete. 33. Pilsēta Italijas ziemeļos. 34. Minerāls. 36. Augstākais vulkāns Eiropā. 37. Itāliešu

režisors, aktieris (1901-1974). 38. Lielbritānijas administratīvi politiskā sastāvdaļa. 40. Spāņu izcelsmes franču gleznotājs (1881-1973). 43. Sešrinde. 45. Agrākā Lietuvas naudas vienība. 47. Lūk! 48. Kādas zinātnes speciāliste. 49. Administratīvi teritoriāla iedalījuma vienība Islandē. 50. Lielupes pieteka. 51. Maģoņu dzimtas augs. 52. Paveids.

Stāstniski. 1. Skaļi saukt. 2. Vājas. 3. Budistu mūki. 4. Parupja satura komēdija. 5. Brašs, slaidis. 6. Kūras pieteka. 7. Apdzīvota vieta Pļaviņu novadā. 9. Diskutējot panākt, ka uzskati, plāni kļūst pieņemami arī citiem. 11. Stāvoklis šacha spēlē.



Uz salas Daugavā pie Kokneses top Likteņdārzs – gaišas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Likteņdārzs, veltīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Likteņdārzs top kopdarbībā un par ziedojumiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs — uzcelt Saieta namu! **Palidzi! Ziedo!**

Nodibinājums "Kokneses fonds"
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija
info@koknesesfonds.lv

Ziedojumiem EUR:
AS "Citadele banka"
Konts: LV94PARX0015211160001
SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojumiem USD:
USA CITIBANK, N.A., NEW YORK
Konts: 36392149
SWIFT/BIC: CITIUS33

Vairāk informācijas
www.liktendarzs.lv



Kā tapt gatavam Zemessardzei mājas apstākļos jeb kā turēt sevi sportiskā formā

JURIS ULMANIS,
profesors, zemessargs

Ieilgstot ārkārtas situācijai un līdz ar to arī kopīgas sportošanas ierobežojumiem, aktīvi cilvēki izvēlas meklēt jaunus veidus, lai sarūpētu ķermenim nepieciešamo fizisko slodzi un ienestu vienmuļajā ikdienā kādu piedzivojumu. Piemērots patīkamā un lietderīgā apvienošana veids varētu būt dienests Zemessardzē, jo īpaši militārās mācības, kas daudziem jauniešiem un arī vidējai paaudzei atrāisis patīkamas bērības atmiņas ar "karīņa" spēlēšanu pagalmā. Dzimtenes aizstāvēšana, protams, nav nekāda rotaļa, taču mācību process taču var sagādāt prieku, vai ne?

Kamēr sporta zāles ir slēgtas, komandu sacensības amatieriem liegta un riņķošana pa stadionu vienatnē nesniedz nepieciešamo socializācijas devu, zemessargu mācības ir iespēja trenēties kopā ar līdzīgi domājošiem patriotiskiem cilvēkiem. Protams, ievērojot epidemioloģu noteiktos ierobežojumus. Zemessardze ir istā vieta arī visiem tiem, kuņus aizrauj paintbols, airsofts, lāzertags un tamlīdzīgas militārās spēles, taču kuņi nav izvēlējušies dienestu profesionālajā armijā.

IZTURĪBA UN SPĒKS

Zemessardze šobrīd apvieno aptuveni 8000 brīvprātīgo savas valsts aizstāvju, un tajā var iestāties faktiski ikviens fiziski un psihiski vesels Latvijas pilsonis vecumā no 18 līdz 55 gadiem, kuņš nav apsūdzēts vai notiesāts likumpārkāpumos. Arī sievietes. Tieši daiļais dzimums aizgājušajā gadā izrādīja lielu interesi par dienestu, un zemessargu rindas papildināja neparasti daudz sieviešu.

Lai arī zemessargiem nav jāizpilda konkrēti fiziskās sagatavotības normatīvi, tomēr, piesakoties dienestā, vēlams būt labā sportiskā formā. Mācības nereti notiek kopā ar profesionālās armijas kaŗavīriem, tādēļ sekmīgai dalībai tajās jāspēj turēt līdzīgu sagatavotību puišiem un meiteņiem.

Komandieri no jaunajiem dalībniekiem gaida galvenokārt iz-



turību, veiklību un arī fizisku spēku. Tas arī jāņem vērā, gatvojoties dienestam. Vēl jāpatur prātā, ka kaŗavīru mācībās skriešana notiek zābakos un ar pilnu uzkabi, nevis sporta tērpā un piemērotos sporta apavos. Turklāt trase bieži vien ir nelīdzena, dubļaina, un arī laika apstākļi var būt tādi, kādos rita skrējieni viens otrs izlaistu. Tas nozīmē,

ka zemessargam jāspēj paciest laika apstākļu un ekipējuma sagādātās neērtības.

PANĀKUMU ATSLĒGA – ELASTĪBA

Ņemot vērā visu augstāk minēto, kā gan vislabāk sagatavoties dienestam? Labā ziņa ir tāda, ka topošajam zemessargam nav nepieciešams skarbs specvienības kaŗavīra režīms. Pētījumi rāda, ka pie šodienas ērtībām pieradušiem cilvēkiem tādu mājas apstākļos uzturēt ir ārkārtīgi grūti, tādēļ cēlais treniņu plāns mēdz piedzīvot *fiasko*. Jo īpaši tiem, kuņiem ir ģimenes un kuņiem personīgās intereses nākas pakārtot bērnu grafikam.

Daudz labākus panākumus sola elastīga pieeja sevis uzturēšanai sportiskā formā. Tas nozīmē trenēties brīžos, kad tas patiešām ir iespējams, turklāt nepārspilēt ar termiņa ilgumu un slodzi. Ļoti ticams, ka katrā dienā izdosies patrenēties atšķirīgā laikā un ar dažādu intensitāti. Un tas nemaz nav slikti. Svarīgāk, lai treniņš ilgst vismaz pusstundu un lai tajā izdodas piestrādāt pie kāda no svarīgiem

elementiem – izturības vai spēka. Ceļš uz šiem mērķiem nemaz nav tik sarežģīts, kā varētu izklausīties. Sākumam pietiks vien pāris reizes nedēļā skriet. Iesākumā dažus aplūš stadionā, tad pamazām kāpināt slodzi līdz 5-10 kilometriem. Kad tas vairs nesagādā grūtības, var likt plecos dažus kilogramus smagu mugursomu.

Spēka vingrinājumiem pietiek ar regulāru atspiešanos no grīdas un vēderpreses vingrinājumiem. Tieši tos izmanto kaŗavīru fiziskās sagatavotības pārbaudēs. Domāju, ka veltīt 20-30 minūtes dienā, lai istabā atspiestos no grīdas, spēj katrs. No mājām strādājošajiem tas pat būs lielisks veids, kā izkustēties pusdienas pārtraukumā.

VAĻASPRIEKŠ GRĪBASSPĒKA TRENĒŠANAI

Ļoti pateicīgs veids sevis motivēšanai ir apvienot sportošanu ar tīkamu vaļasprieku. Man tā ir kāpšana kalnos. Tā ļauj sevi uzturēt labā formā, nodrošinot nepieciešamos treniņus. Pirmām kārtām jau izturību, ejot pa nelīdzenām virsmām daudzus kilometrus, turklāt ar smagu somu plecos. Šāds gājiens ir gan labs elpošanas treniņš, gan arī stiprina muskuļus. Iespējams, vēl svarīgāk, ka kalnos kāpšana liek pārvarēt sevi un rūda gribasspēku. Saskaroties ar nogurumu, nelabvēlīgiem laika apstākļiem vai sliktu pašajūtu, gribas mest somu zemē un doties mājās. Taču tas nemaz nav tik viegli izdarāms, jo atpakaļceļš vienatnē var izrādīties bīstamāks nekā palikšana kopā ar biedriem. Tāpēc nākas vien sevi pārvarēt un doties tālāk.

Ja kalni nav jūsu stichija, gribasspēka pārbaudi var sarūpēt arī citādi. Piemēram, pāris reizes mēnesī doties tālākā skrējienā. Taču ne pa stadionu, bet vislabāk pa mežiem. Skriet prom no mājām līdz spēki galā un tikai tad griezties atpakaļ. Mājās gribēsies nonākt, tādēļ ķermenis iemācīsies sameklēt sevi pietiekami daudz resursu, lai pievarētu atlikušo distanci.

Ziemā var kāpt uz slēpēm, vasarā – sēties uz velosipēda vai atrast citus sporta veidus. Svarīgākais ir apņēmīgi un regulāri strādāt pie sportiskās formas uzlabošanas. Tad zemessargu mācībās varēsiet vairāk koncentrēties uz taktikas un jaunu iemaņu apgūšanu, nevis zaudēsiet laiku elpas atgūšanai.



Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
 - Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
 - Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM:
● 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
SĒRU SLUDINĀJUMS:
● **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:
Ģertrūdes iela 27
Rīga, LV - 1011
Tālrunis + 371 67326761
Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:
Pirmdien – 9-17
Otrdien – 9-17
Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P.O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tāl. (redakcijā) +371 67326761,
+371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju
varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.
● par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
● par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
● 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas
mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.
Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem,
kuņi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā ver-
sijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas
latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri
gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās
pašas, kas kopš 2001. gada bijušas ko-
pīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu
no ASV.

● par 6 mēn. – EUR 186
● pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn.
EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naudā ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.
Latviešu organizāciju un **privātie
sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm
augstu vienslejiņā platumā aizņemtu
telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm)
EUR 60,-

Komerčiālie sludinājumi EUR 12
par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāliem vai se-
vārdu parakstītos rakstos izteiktās do-
mas nav katrā ziņā arī redakcijas do-
mas. Par līdzstrādnieku honorāriem
nepieciešama iepriekšēja vienošanās.
Par publikācijās minēto faktu preci-
zītāti atbild autors.

**Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības Laiks-BL kontā –
SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154**

MATĪSS KUKAINIS

ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM
ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Vaļņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346

Endnotes